

Sage: Jeg hører mig selvfølgelig for den højtærede Formand og beklager, hvis jeg her er kommen uden for Formen. Jeg vil da altsaa kun bemærke, at man er nødt til at tænke paa de Konsekvenser, en sliq Betænkning faar; naar den foreligger for Rigsdagen offentligt, er det dog noget, der griber ind i hele Forholdet, og man er nødt til at tage Hensyn til de Følger, en sliq Betænkning i sin Helhed vil have. Jeg skal derfor kun i megen Korthed bemærke, at Mindretallets Betænkning ønsker, at der skal være Statsæje, at der skal være Ekspropriationsret, og at Staten skal udlaane hele Ejendommens Værdi, idet Mindretallet mener, at det er bedre at have Dulighed end Bønge; Brugeren skal svare 2 pCt., og Staten skal i 5 Aar anvende en Bagatel af 32,325,000 Kr. og i aarlig Udgift 800,000 Kr. Det forekommer mig dog, det har sin Interesse at se en sliq Betænkning fremkomme i den danske Rigsdag, og at man ved at samle disse Ønsker fra Mindretallets Side maa blive betænkelig ved de Konsekvenser, som et sliq Forslag vilde have, hvis det skulde blive gennemført.

Jeg udtalte i Begyndelsen min Glæde over, at den højtærede Minister væsentlig havde sluttet sig til Kommissionens Mindretal ved sit Forslag. Efter hvad jeg har udvirket har jo desværre den højtærede Minister paa en hel Del Punkter forladt Mindretallet, hvad jeg meget beklager, idet jeg lige saa vel som den højtærede Minister ganske sikkert ønsker dette Forslags Bedtagelse, men jeg kan ikke tilbageholde den Bemærkning, at jeg tror, at den højtærede Minister ved paa saa mange Punkter at gaa ind paa Folketingets Ønsker — hvad han ganske sikkert har gjort i den bedste Vilje for at faa Lovforslaget igennem — har beredt Sagen nogen Bønskelighed her oppe i dette Ting. Den højtærede Minister maa dog nok kunne tænke sig, at vi her oppe i Landstinget nærmest ville slutte os til den højtærede Ministers eget Forslag og ikke saa gerne ville gaa med til de store Forandringer, som ere vebtagne nede i det andet Ting. Som nævnt, har den højtærede Minister kunnet gaa med til Folketingets Forandringer med Hensyn til Kreditforeningerne, med Hensyn til Størrelsen af Lodderne, med Hensyn til en Medjættelse af Renten til Statskassen fra 3¼ til 3 pCt. og med Hensyn til den rentefri Del af Statslaanet, hvorimod jeg nu efter den højtærede Ministers Udtalelser kun glæder mig ved, at han med Hensyn til Arbejdernes leget Tilfud slutter sig til Mindretallet, saaledes at jeg altsaa paa det Punkt er ganske enig

med den højtærede Minister. Jeg skal derfor udtale det Haab, at vi ved fortsat Forhandling her i dette Ting om denne Sag med den højtærede Minister maa kunne komme til et Resultat, som ogsaa maa kunne tilfredsstille det andet Ting. Men jeg maa paa Forhaand sige, at da jeg betragter de Punkter, jeg her har nævnt, som principielle Punkter, tror jeg ikke, at jeg for mit Vedkommende vil kunne fravige den Opfattelse, jeg her har tilladt mig at udtale for det høje Ting.

J. Rasmussen: Denne Sag er jo ikke af nogen ny Dato, den har jo længe ligget til Behandling og er jo derved temmelig opløst fra de forskellige Sider. Landbokommissionens Arbejde er jo temmelig omfattende, og de Oplysninger, som følge dermed, vise jo, hvorledes Sagen bedst lader sig ordne, naar der skal tages Hensyn til dens Fortid, og gennem Folketingets Forhandlinger ere vi jo ogsaa blevne bekendte med, hvorledes Sagen bliver betragtet fra de forskellige Synspunkter, som have gjort sig gældende. Jeg tror altsaa egentlig ikke, at jeg kan fremkomme med noget nyt, men naar jeg har forlangt Ordet, er det altsaa snarere for at understrege, for at pointere den Side af Sagen, som jeg synes særlig burde lægges til Grund for at fremme den paa en bedre og heldigere Maade, end det lod til, at det ærede kongevalgte Medlem syntes, at den kunde ordnes paa. — Den ærede Landbrugsminister betegnede det nede i det andet Ting som en Samsundssopgave, og ganske sikkert er det en Samsundssopgave, der er lige saa vigtig som mange andre Ting, men det er en Samsundssopgave, som egentlig ikke er saa ny, som egentlig ikke er kommen frem nu. Det er ikke vor Tid, der har fostret Tanken om, at der bør Hjælp til fra Staten ogsaa i den Retning. Det er, som det ærede kongevalgte Medlem udtalte, jo allerede ved Udførelsestiden, maaste Tiden før den Tid; men særlig ved Udførelsestiden er det pointeret, at disse Huse med Jordlodder vare særlig nyttige for Husmandsfamilier, og at disse Husmandsfamilier vare nyttige baade for Almenheden og for Gaardmændene, det vil altsaa sige, at de vare nyttige for Almenheden med Hensyn til Arbejdet, og det var jo Gaardmændene, der den Gang gjorde Arbejdet for Herremændene. Det er altsaa betonet der, at det var nyttigt at faa den Slags Ejendomme. Ogsaa i Forordningen af 1787 med Hensyn til Godsejernes Ordning af deres Fæstegods, er der hentydet til, at det var til Nytte at udlægge den Slags Virksomheder med en Størrelse, der noget nær er den samme som